

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 219/2022-87

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Škubla & Partneri s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, IČO 36 861 154, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Martin Škubla, proti upovedomeniu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-219 z 11. októbra 2021 a nekonaniu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky o žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, ktorý predchádzal vydaniu upovedomenia č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-219 z 11. októbra 2021 vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021, **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.
2. Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **707,05 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 13. decembra 2021 domáhal vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 a čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, Bratislava (ďalej len „národná kriminálna agentúra“) v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-72/NKA-BA2-2019 v súvislosti s neprímeraným zadržiavaním a kontrolou korešpondencie sťažovateľa v čase po jeho prepustení z väzby na slobodu. Sťažovateľ tiež namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru upovedomením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-219 z 11. októbra 2021 (ďalej len „upovedomenie“) a nekonaním špeciálnej prokuratúry o žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021. Sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd zrušil upovedomenie a vec vrátil špeciálnej prokuratúre na ďalšie konanie, aby prikázal špeciálnej prokuratúre konať a rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021 a aby mu priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľky národnej kriminálnej agentúry z 1. decembra 2020 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie. Následne bol sťažovateľ uznesením Špecializovaného trestného súdu zo 4. decembra 2020 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 4 Tost 53/2020 zo 7. januára 2021 tak, že prvostupňové rozhodnutie podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil a sťažovateľa podľa § 79 ods. 1 Trestného poriadku prepustil z väzby na slobodu.

3. Počas trvania väzby sťažovateľ odovzdal na poštovú prepravu v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby Ilava (ďalej len „ústav“) niekoľko desiatok listov adresovaných manželke, maloletým synom, rodičom, súrodencom a priateľom. Podobne viaceré osoby adresovali sťažovateľovi do ústavu takisto niekoľko desiatok listov. Do skončenia väzby však bolo sťažovateľovi doručených iba 7 listov.

4. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ bol v tzv. kolúznej väzbe, kontrolu jeho korešpondencie (nahliadanie do písomných správ v listinnej podobe) vykonávali orgány činné v trestnom konaní podľa zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“) a Trestného poriadku.

5. Ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti, t. j. takmer rok po skončení väzobného stíhania, nebola doručená všetka korešpondencia sťažovateľa, ktorá sa počas jeho väzobného stíhania dostala do dispozície orgánov činných v trestnom konaní (osobitne korešpondencia s jeho maloletými synmi).

6. Dňa 27. decembra 2020 sťažovateľ odovzdal na prepravu ústavu štyri listy adresované kolegovi z práce (██████████). Prvé dva listy (podľa evidencie orgánov činných v trestnom konaní listy č. 36 a 44) boli adresátovi doručené 16. februára 2021. Jeden z týchto dvoch listov bol 29. januára 2021 (po prepustení sťažovateľa z väzby) podrobený kontrole. Dňa 18. februára 2021 bol adresátovi doručený aj list č. 43, na ktorom absentuje označenie dátumu kontroly. Dňa 15. marca 2021 bol adresátovi doručený aj list č. 55, ktorý bol predmetom kontroly 3. marca 2021, teda takmer dva mesiace po prepustení sťažovateľa z väzby. Na poštovú prepravu bol predložený 12. marca 2021, t. j. po 75 dňoch od jeho podania.

7. Rovnaký postup bol zvolený aj voči druhému kolegovi z práce ([REDACTED]), keď mu 15. marca 2021 bol doručený list od sťažovateľa, pričom kontrole bol podrobený 3. marca 2021, teda takmer dva mesiace po prepustení sťažovateľa z väzby. Na poštovú prepravu bol podaný 12. marca 2021, teda bol zadržovaný 73 dní.
8. Dňa 17. februára 2021 bolo sťažovateľovi doručených päť listov od rodiny. Listy boli prijaté do ústavu 23. decembra 2020 a 29. decembra 2020. Tieto listy boli predmetom kontroly 29. januára 2021, teda po troch týždňoch od prepustenia sťažovateľa z väzby.
9. Dňa 18. februára 2021 boli sťažovateľovi doručené tri listy od jeho manželky, do ústavu boli prijaté 31. decembra 2020 a 5. januára 2021. Kontrola ich obsahu bola vykonaná 3. februára 2021, teda po viac ako troch týždňoch od prepustenia sťažovateľa z väzby.
10. Dňa 19. februára 2021 bolo manželke sťažovateľa doručených deväť listov – dva boli adresované manželke, tri pre maloletých synov sťažovateľa, dva listy pre sestru manželky sťažovateľa a po jednom liste pre kolegu z práce a mamu sťažovateľa. Uvedené doručenie listov sa javí sťažovateľovi ako nelogické. Kontrola týchto listov bola vykonaná po prepustení sťažovateľa z väzby – 29. januára 2021 a 3. februára 2021.
11. V priebehu februára 2021 bol bratovi sťažovateľa doručený list od sťažovateľa, ktorý bol na prepravu odovzdaný v ústave 27. decembra 2020, pričom kontrole bol podrobený 3. februára 2021 (viac ako tri týždne po prepustení z väzby).
12. Dňa 16. marca 2021 bol sťažovateľovi doručený list od manželky prijatý do ústavu 30. decembra 2020, podrobený kontrole 3. marca 2021 (takmer dva mesiace po prepustení z väzby) a predložený na poštovú prepravu 12. marca 2021 (teda zadržovaný 72 dní).
13. Dňa 16. marca 2021 bolo manželke sťažovateľa doručených šesť listov od sťažovateľa (dva pre manželku a štyri pre maloletých synov). Jeden z nich bol daný na prepravu v ústave 7. januára 2021, pri druhom dátum chýba. Zvyšné listy boli dané na prepravu 28. decembra 2020, 5. januára 2021 a 7. januára 2021. Pri jednom liste tento dátum nie je uvedený. Kontrola týchto listov bola vykonaná 3. marca 2021 (takmer dva mesiace po prepustení z väzby), na poštovú prepravu boli dané 12. marca 2021 (zadržanie predstavuje pri jednom liste 74 dní, pri dvoch listoch 71 dní, pri ďalšom liste 66 dní a v prípade dvoch listov 63 dní).
14. Dňa 17. marca 2021 bol matke sťažovateľa doručený list od sťažovateľa odovzdaný na prepravu v ústave 7. januára 2021 (deň prepustenia z väzby), podrobený kontrole 3. marca 2021 a daný na poštovú prepravu 12. marca 2021 (zadržanie 63 dní).
15. Dňa 17. marca 2021 bol sestre sťažovateľa doručený list od sťažovateľa odovzdaný na prepravu v ústave 28. decembra 2020, podrobený kontrole 3. marca 2021 a 12. marca 2021 predložený na poštovú prepravu (zadržanie 74 dní).
16. Sťažovateľ zaslal vyšetrovateľke 5. januára 2021 žiadosť o zefektívnenie styku sťažovateľa s maloletými synmi. Na túto žiadosť vyšetrovateľka nereagovala. Dňa 22. februára 2021 sťažovateľ zaslal vyšetrovateľke druhú žiadosť o bezodkladné zabezpečenie doručenia svojej korešpondencie aj vzhľadom na prepustenie z väzby. Domáhal sa rešpektovania listového tajomstva a nevykonania kontroly pri listoch, ktoré neboli podrobené kontrole do prepustenia z väzby, a domáhal sa

upustenia od protiprávneho zadržovania korešpondencie. Ani na túto žiadosť vyšetrovatel'ka nereagovala. Sťažovateľ následne zaslal vyšetrovatel'ke 24. marca 2021 tretiu opakovanú žiadosť.

17. Vyšetrovatel'ka nereagovala ani po uplynutí troch mesiacov, preto sťažovateľ podal 29. marca 2021 prokurátorovi žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku.

18. Vyšetrovatel'ka následne zaslala sťažovateľovi odpoveď 16. apríla 2021, v ktorej uviedla, že pri kontrole pošty v čase kolúznej väzby sťažovateľa postupovala v súlade so zákonom o výkone väzby, pričom pošta bola vybavovaná priebežne a bola vybavená všetka predložená korešpondencia. Sťažovateľ svoje námietky formuloval v podaní z 12. mája 2021, pričom tvrdil, že vyšetrovatel'ka nereagovala na jeho pôvodné námietky. Na podanie z 12. mája 2021 a na následnú urgenciu z 12. októbra 2021 vyšetrovatel'ka nereagovala.

19. Žiadosť sťažovateľa z 29. marca 2021 podľa § 210 Trestného poriadku nebola vybavená.

20. Dňa 14. októbra 2021 bolo sťažovateľovi doručené upovedomenie z 11. októbra 2021, v ktorom prokurátor uviedol, že sťažovateľ stratil postavenie strany konania, preto sa nebude o jeho podaniach konať a rozhodovať, a to ani o tých, ktoré boli podané ešte v čase pred zrušením obvinenia. Poukazoval pritom na uznesenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z 31. augusta 2021, ktorým bolo postupom podľa § 363 ods. 1, § 366 ods. 1 a 2 a § 367 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušené právoplatné uznesenie z 1. decembra 2019 o vznesení obvinenia.

21. Prokurátor v upovedomení neuvádza konkrétne podania (ani podania podané pred zrušením obvinenia), ktorých sa má už uvedený postup týkať, pričom sa obracia len na jedného z obhajcov sťažovateľa, hoci mal viacerých obhajcov. Obhajkyňa [REDAKOVANÉ] podávala v mene sťažovateľa žiadosť z 29. marca 2021, preto je „celkom zjavné, že Upovedomenie, resp. v ňom uvedený postup, sa vzťahuje aj na žiadosť Sťažovateľa zo dňa 29. 3. 2021, že teda táto nebude vybavená.“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

22. Proti postupu národnej kriminálnej agentúry v súvislosti s nahliadaním do jeho a jemu adresovaných listov podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, pričom namieta, že korešpondencia s kolegami, resp. s rodinou bola realizovaná (doručovaná) v čase trvania väzby sťažovateľa, avšak ku kontrole listov zo strany orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovatel'kou národnej kriminálnej agentúry) a k ich doručeniu konkrétnym adresátom došlo až po prepustení sťažovateľa z väzby na slobodu, pričom zároveň dochádzalo k zadržaniu tejto korešpondencie aj niekoľko desiatok dní. V niektorých prípadoch listy neboli adresátom doručené ani do podania ústavnej sťažnosti.

23. Sťažovateľ argumentuje, že obmedzenie základných práv vo väzbe vrátane možnosti orgánov činných v trestnom konaní nahliadať do korešpondencie obvineného v kolúznej väzbe je spojené výlučne s trvaním väzby. Ak dôvod na väzbu neexistuje alebo po čase odpadne a dôjde k prepusteniu obvineného na slobodu, orgánom činným v trestnom konaní týmto okamihom zaniká oprávnenie oboznamovať sa so zásielkami obvineného v kolúznej väzbe.

24. Vo vzťahu ku korešpondencii sťažovateľa, ktorú mali orgány činné v trestnom konaní v držbe a ktorá neprešla kontrolou najneskôr 7. januára 2021 (deň prepustenia sťažovateľa z väzby), boli povinné túto korešpondenciu ďalej nezadržiavať, ale bez zbytočného odkladu preposlať listy ich adresátom. Dňa 7. januára 2021 zaniklo právo orgánov činných v trestnom konaní realizovať kontrolu korešpondencie sťažovateľa. Akákoľvek kontrola listových zásielok sťažovateľa uskutočnená po tomto dátume je protizákonnou kontrolou predstavujúcou neoprávnený zásah do základných práv.

25. Uvedený názor sťažovateľ opiera o § 2a zákona o výkone väzby, ktorý jednoznačne ustanovuje, že obvinený podlieha obmedzeniu svojho práva na zachovanie listového tajomstva počas výkonu väzby. Väzba končí prepustením obvineného na slobodu. Kontrola korešpondencie sťažovateľa po skončení väzby celkom zjavne nespĺňa základnú podmienku zákonnosti, a teda predstavuje neoprávnený zásah do základných práv.

26. Právny základ na kontrolu korešpondencie mimo režimu zákona o výkone väzby predstavujú § 108 a § 109 Trestného poriadku. Tieto ustanovenia však predpokladajú vydanie súdneho príkazu, ktorý zrejme nebol vydaný, resp. nie je súčasťou spisu.

27. Sťažovateľ poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorá predpokladá prísnejší štandard na kontrolu korešpondencie určenej rodine obvineného (osobitne maloletým deťom).

28. Podľa sťažovateľa nerozhodnutím o jeho žiadosti z 29. marca 2021 bolo porušené jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces. Nerozhodnutie o žiadosti sťažovateľa predstavuje v zásade iný zásah orgánu verejnej správy, ktorým došlo k porušeniu označených práv. V danej veci stále trvá nezákonný stav zásahu do základných práv sťažovateľa v činnosti prokurátorovi procesne podriadených orgánov činných v trestnom konaní, pričom neexistuje iný orgán s právomocou rozhodnúť. Nemožno akceptovať ani námietku, že uvedenú situáciu nerieši zákon, t. j. že ide o medzeru v zákone. Nečinnosť prokurátora nemôže ospravedlniť argument, že zásah vznikol v čase procesnej subjektivity obete, ktorý pretrváva aj po zániku tejto procesnej subjektivity, pričom právna úprava takéto situácie výslovne nerieši. Okrem toho ak prokurátor v dôsledku nečinnosti *„nerozhodol... v čase, keď mal Sťažovateľ postavenie subjektu Trestného konania (obvineného), nemôže práve z tejto svojej nezákonnej nečinnosti vyvodzovať na ujmu Sťažovateľa zánik svojej právomoci o tejto žiadosti rozhodnúť; takýto postup by už hraničil so zneužívaním právomoci verejného činiteľa alebo marením úlohy verejným činiteľom.“*

29. Upovedomenie je v podstate procesným úkonom orgánu činného v trestnom konaní, ktorým informuje subjekt trestného konania o zamýšľanom procesnom úkone. Proti upovedomeniu nie je prípustný opravný prostriedok tým skôr, že sťažovateľ stratil postavenie formálneho obvineného, hoci je v postavení materiálneho obvineného. Upovedomenie možno vnímať analogicky ako opatrenie, ktorým *„bolo Sťažovateľovi oznámené, že vzhľadom na zánik jeho statusu obvineného, nebudú jeho podania vybavené.“* V sťažovateľovej veci je potrebné zohľadniť, že stratil postavenie formálne obvineného, hoci trvá postavenie materiálne obvineného, *„čo je spojené s odmietnutím priznania procesných práv Sťažovateľovi orgánmi činnými v trestnom konaní...“*. Z doterajšieho priebehu trestného konania vyplýva predpoklad, že v primeranom čase nebude rozhodovať (trestný) súd, ktorý by mal právomoc rozhodovať o namietaných skutočnostiach, a ak by aj trestný súd

rozhodoval, „*nebude môcť žiadnym výrokom svojho rozhodnutia zabezpečiť nápravu vzniknutého zásahu napádaného touto sťažnosťou [napr. postupom podľa ust. § 241 ods. 1 písm. f) Tr. por.]*“.

30. Sťažovateľ v uvedenej veci (nezákonného zásahu do korešpondencie sťažovateľa orgánmi činnými v trestnom konaní) podal už ústavnú sťažnosť 27. apríla 2021, ktorú ústavný súd odmietol pre nedostatok právomoci uznesením č. k. I. ÚS 205/2021-17 z 11. mája 2021. Od uvedeného rozhodnutia však došlo k zmene skutkového a právneho stavu. V prvom rade sťažovateľ využil (podľa právneho názoru ústavného súdu vysloveného v uznesení sp. zn. I. ÚS 205/2021) účinný právny prostriedok nápravy, a to žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku, ktorý v aktuálne prerokovanej veci už nemá k dispozícii. Trestné stíhanie pokračuje vo fáze prípravného konania pred vznesením obvinenia, preto sťažovateľ je v postavení tzv. materiálne obvineného, ide o jeho trestnú vec, v ktorej nie je vylúčené opätovné vznesenie obvinenia sťažovateľovi.

31. Kľúčové však je, že v sťažovateľovej trestnej veci „*došlo k zásahu do jeho základných práv, pričom tento zásah trvá a OČTK, nadané právomocou a príslušnosťou práve v tejto veci, odmietajú uplatniť svoju právomoc na odstránenie tohto protiprávneho stavu*“.

Neoprávnený stav trvá, sťažovateľ pre absenciu postavenia (formálneho) obvineného nemá k dispozícii žiadne možnosti obrany proti uvedenému nezákonnému stavu. Aktuálne ani nie je zrejmé, či procesné práva obvineného získa (napr. pri zastavení trestného konania by postavenie obvineného už nezískal).

32. Ak bude sťažovateľ obvinený, získa síce procesné postavenie, a tým aj možnosť uplatňovať prostriedky nápravy protiprávneho stavu od orgánov činných v trestnom konaní a trestných súdov, dovtedy však bude trvať protiprávny zásah do jeho základných práv. Následky tejto situácie nikdy nebude možné úplne zhojiť dôsledne. Ak aj trestný súd rozhodne, že došlo k uvádzaným nedostatkom, „*nebude v jeho právomoci meritórne rozhodnúť aj práve o tomto zásahu (§ 163 v spojení s § 241, § 284 a § 285 Tr. por.)*, nezhojí tým teda ujmu Sťažovateľa a jeho blízkych osôb spočívajúcu v dlhodobom zásahu do jeho základných práv. Z týchto dôvodov sú preto splnené podmienky uplatnenia právomoci Ústavného súdu“.

33. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 219/2022-28 z 26. apríla 2022 ju podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru upovedomením špeciálnej prokuratúry z 11. októbra 2021 a nekonaním špeciálnej prokuratúry o žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021 prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.

Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky:

34. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v podaní č. k. 2 GÚp 49/22/1000-2 z 1. júna 2022 podrobne vymedzila relevantné skutočnosti vo veci sťažovateľa. Uviedla, že sťažovateľ bol obvinený a zadržaný 1. decembra 2020, do väzby bol vzatý

uznesením zo 4. decembra 2020. Z väzby bol sťažovateľ prepustený na základe uznesenia najvyššieho súdu zo 7. januára 2021. Proti uzneseniu najvyššieho súdu podala dovolanie ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky z dôvodu podľa § 371 ods. 2 Trestného poriadku. Najvyšší súd uznesením z 20. septembra 2021 dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Na podklade návrhu sťažovateľa generálny prokurátor uznesením z 31. augusta 2021 zrušil obvinenie vznesené sťažovateľovi, čím stratil postavenie obvineného v trestnom konaní.

35. Generálna prokuratúra poukázala na to, že sťažovateľ v súvislosti so zadržiavaním listových zásielok a ich kontrolou po jeho prepustení z väzby na slobodu podal trestné oznámenie z 8. marca 2021. Úrad inšpekčnej služby, odbor boja proti korupcii a organizovanej kriminalite, Bratislava (ďalej len „úrad inšpekčnej služby“) vypočul vyšetrovatelku a zabezpečil potrebné podklady z ústavu a vyšetrovacieho spisu. Úrad inšpekčnej služby uznesením z 28. apríla 2021 trestné oznámenie odovzdal podľa § 197 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku príslušnému orgánu na disciplinárne konanie. Z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že kontrola korešpondencie bola odôvodnená a zákonná, pričom právne predpisy *«neupravujú časové obmedzenie tohto úkonu. Bol prijatý právny záver, že „po prepustení obvineného z väzby alebo zmene dôvodov väzby obvineného sa už pošta kontrolovať nemá ale len v prípade, že taká korešpondencia bola vyhotovená, resp. daná na prepravu ústavu až po tomto termíne.“ Dôvodom má byť nevyhnutnosť skúmania, či „práve v čase, keď väzba a jej dôvody trvali, neprišlo obsahom konkrétnej korešpondencie ku tzv. kolúznemu konaniu, príp. k mareniu účelu väzby iným spôsobom, čo by mohlo mať za následok opätovnú zmenu dôvodov väzby, resp. potvrdenie alebo zistenie jej samotných dôvodov.“»*.

36. Úrad inšpekčnej služby skúmal aj rýchlosť realizácie kontroly korešpondencie, pričom uviedol, že aj v tomto smere chýba výslovná právna úprava, preto sa aplikujú všeobecné ustanovenia Trestného poriadku (§ 2 ods. 6, § 209 ods. 2). Posúdenie rýchlosti vybavenia kontroly korešpondencie vyšetrovatelkou v trestnej veci sťažovateľa prenechal orgánom v rámci disciplinárneho konania.

37. Proti uzneseniu úradu inšpekčnej služby podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) uznesením zo 7. júna 2021 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Prokurátor krajskej prokuratúry sa stotožnil so závermi úradu inšpekčnej služby. Poukázal na to, že žiaden právny predpis výslovne neupravuje čas, za ktorý je potrebné realizovať kontrolu korešpondencie, a to, *„či oprávnená osoba môže kontrolovať aj korešpondenciu síce spadajúcu a vyhotovenú obvineným ešte v čase trvania kolúznej väzby ale už kontrolovanú po skončení jeho väzby.“* Opačný právny názor sťažovateľa však pripúšťa absurdné dôsledky. Relevantné je pritom to, že sťažovateľ sa nachádzal v rozhodnom čase v kolúznej väzbe na základe rozhodnutia, čo tvorí právny základ pre kontrolu jeho korešpondencie.

38. Generálna prokuratúra následne podrobne vymedzila relevantnú právnu úpravu k odosielaniu a prijímaniu korešpondencie počas výkonu kolúznej väzby. Z uvedenej právnej úpravy vyplýva sprísnenie podmienok kontroly korešpondencie obvinených v tzv. kolúznej väzbe, keď obvinený môže prijímať a odosielať korešpondenciu za rovnakých podmienok ako ostatní obvinení, avšak jej prijímanie a odosielanie sa uskutočňuje výhradne prostredníctvom orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Ústav na výkon väzby, ktorý prijme korešpondenciu adresovanú obvinenému, zasiela ju na kontrolu orgánu činnému v trestnom konaní alebo súdu. Vykonanie kontroly vedie

k zadržaniu korešpondencie alebo jej odovzdaniu ústavu na výkon väzby, ktorý ju po zaevidovaní odovzdá obvinenému.

39. Generálna prokuratúra následne poukázala na judikatúru ESĽP, podľa ktorej kontrola korešpondencie vo výkone väzby je zásahom do práva na súkromie, ale nepredstavuje porušenie dohovoru, ak je tento zásah legálny (v súlade so zákonom), legitímny (naplnenie legitímneho cieľa – predchádzanie zločinnosti) a nevyhnutný (proporcionálny). Primeranosť zásahu určuje aj adresát zásielky – pri korešpondencii s obhajcom je zásah možný len výnimočne, pričom na opačnom konci spektra by bola korešpondencia s osobami, ktoré majú byť predvolané ako svedkovia.

40. Generálna prokuratúra tiež poukázala na odporúčania Rec(2006)2 Výboru ministrov členským štátom o Európskych väzenských pravidlách, správu pre vládu Slovenskej republiky o návšteve Slovenskej republiky, ktorú uskutočnil Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (CPT) 19. marca až 28. marca 2018, a tiež na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody.

41. Korešpondenciu odosielanú sťažovateľom ústav zaevidoval v tzv. evidenčnej karte korešpondencie obvinených. Počas 38 dní trvania väzby sťažovateľ zaslal rôznym adresátom, resp. prijal od rôznych adresátov 66 písomností. Svojej manželke zaslal 17 listov, pričom jeho manželka bola zároveň jeho obhajkyňou, ktorá sťažovateľa pravidelne navštevovala. Sťažovateľ bol v kolúznej väzbe, preto jeho korešpondencia podliehala kontrole orgánmi činnými v trestnom konaní. Vyšetrovateľka viedla vlastnú evidenciu kontrolovanej korešpondencie sťažovateľa. Obsahovala dátum jej predloženia vyšetrovateľke, meno odosielaťa, určenie adresáta, dátum a spôsob vybavenia korešpondencie a poznámku k jej obsahu. Po vykonaní kontroly ani jeden z listov nezadržala. Vyšetrovateľka spravidla s odstupom niekoľkých dní zaslala korešpondenciu adresátovi prostredníctvom ústavu alebo poštových služieb. Z prehľadu kontrolovanej korešpondencie vyplýva, že sťažovateľ z ústavu na výkon väzby zaslal rôznym adresátom (manželke, deťom, matke, kolegom) 46 písomností (pričom obálky obsahovali aj viacero listov). Rôzne inštitúcie či fyzické osoby sťažovateľovi do výkonu väzby zaslali 28 písomností. Z prehľadu korešpondencie je nepopierateľné, že vyšetrovateľka vykonala jej kontrolu, a to „*aj v čase po prepustení sťažovateľa z väzby. Vyšetrovateľka a aj následne orgány činné v trestnom konaní o preverovaní trestného oznámenia sťažovateľa dospeli k záveru, že uvedenú právnu situáciu zákonodarca expressis verbis nerieši, a stanovisko vyšetrovateľky nie je v zjavnom rozpore so zásadami trestného stíhania či skúmania prípadného vzniku dôvodov väzby v budúcnosti.*“.

42. K žiadosti o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku generálna prokuratúra uviedla podrobne teoretické východiská a niektoré aplikačné problémy spojené s uvedeným inštitútom. V praxi orgány činné v trestnom konaní postupujú dlhoročne jednotne a v prípade straty postavenia obvineného „*upovedomujú žiadateľov o zániku ich právneho nároku. Na druhej strane ich to nezavaruje zákonnej povinnosti preskúmať námietky žiadateľov a v prípade zistenia nedostatkov prijať oprávnenia, ktoré prokurátorovi vyplývajú z jeho dozorovej činnosti. O tomto procesnom úkone však žiadateľ už nie je osobitne písomne informovaný.*“.

43. Generálna prokuratúra zdôraznila, že o žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021 o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku prokurátor špeciálnej prokuratúry konal. Dňa 11. júna 2021 a 28. júna 2021 predložila vyšetrovatelka svoje stanovisko a ďalšie podklady (evidenciu korešpondencie ústavu a vyšetrovatelky, uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 205/2021, žiadosť o zaslanie výpisu z prichádzajúcej, odchádzajúcej korešpondencie a výpis telefonických hovorov sťažovateľa, žiadosť o poskytnutie informácie týkajúcej sa evidencie prijatej a odoslanej korešpondencie v režime kolúznej väzby, prehľad návštev sťažovateľa, žiadosti obhajkyne sťažovateľa a ďalšie písomnosti o komunikácii medzi sťažovateľom a vyšetrovatelkou). Následne prokurátor špeciálnej prokuratúry obhajcovi sťažovateľa listom oznámil (okrem iných), že o podaniach podaných obhajcami sťažovateľa v jeho mene do 31. augusta 2021 sa nebude konať. Prokurátor špeciálnej prokuratúry takto konštatoval „*u sťažovateľa stratu statusu obvineného, a tým aj stratu jeho práv a povinností, v dôsledku čoho stratil právny nárok, aby sa orgány činné v trestnom konaní s jeho podaniami v postavení obvineného učinými do 31. augusta 2021 zaoberali.*“.

44. Prokurátor špeciálnej prokuratúry teda žiadosť sťažovateľa z 29. marca 2021 vybavil, hoci nie podľa predstáv sťažovateľa. Predmetné upovedomenie prokurátora špeciálnej prokuratúry nie je arbitrárne. Uvedená procesná situácia nie je predmetom právnej úpravy. Prokurátor svoj záver odvodil od stabilnej interpretácie trvania práv a povinností obvineného podľa Trestného poriadku. Upovedomenie obsahuje primerané argumenty. Polemika s jeho právnymi závermi je prípustná, avšak tento právny záver predstavuje „*logické vyústenie vnímania oprávnenosti osoby na podanie žiadosti a jej trvania.*“. Neobstojí tvrdenie sťažovateľa, že je v postavení materiálne obvineného, keď Trestný poriadok nerozlišuje formálne obvineného a materiálne obvineného.

45. Upovedomenie prokurátora špeciálnej prokuratúry zodpovedá požiadavkám vyžadovaným súdnou judikatúrou na odôvodňovanie opatrení. Upovedomenie nepatrí medzi rozhodnutia (§ 162 ods. 2 Trestného poriadku) a postačuje, ak je jeho obsah adekvátny pre túto formu vybavovania žiadostí, ktorých náležitosti Trestný poriadok nepredpisuje.

46. Ani zánik postavenia obvineného by nebránil prokurátorovi špeciálnej prokuratúry prijať opatrenia podľa § 230 Trestného poriadku pri zistení nedostatkov v postupe vyšetrovatelky. Prokurátor špeciálnej prokuratúry žiadne opatrenia neprijal, keď k 29. marcu 2021 bola korešpondencia sťažovateľa vyšetrovatelkou komplexne vybavená, t. j. bola daná k dispozícii jej adresátom. Prieťahy v činnosti vyšetrovatelky mali byť predmetom jej disciplinárneho konania: „*(O)rgány činné v trestnom konaní sa zaoberali aj jej zodpovednosťou za kontrolu korešpondencie v čase po prepustení sťažovateľa z väzby na slobodu. ...prokurátor... špeciálnej prokuratúry sa v podstate stotožnil s postupom vyšetrovatelky a viediac o spôsobe ukončenia trestného oznámenia sťažovateľa na vyšetrovatelku, nemohol prijať žiadne opatrenia, resp. konštatovať, že postup vyšetrovatelky bol nezákonný.*“

47. Ústavný súd doteraz v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nerozhodol o vyslovení porušenia práv orgánmi prokuratúry v súvislosti so spôsobom vybavenia žiadosti na preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku. Opačný právny názor ústavného súdu na práva obvineného, ktorý stratil toto postavenie, by zrejme viedol k vydaniu uznesenia o pokračovaní v trestnom stíhaní a vybaveniu všetkých podaní sťažovateľa a následne ukončeniu prípravného

konania (zrejme prerušením trestného stíhania). Následne by v tomto smere bolo potrebné zmeniť celkovú prax orgánov prokuratúry v rámci Slovenskej republiky.

48. K zásahu do práva sťažovateľa na jeho súkromný a rodinný život došlo, tento zásah bol zákonný (§ 20 ods. 3 zákona o výkone väzby). Zásah sledoval legitímny cieľ (predchádzanie trestnej činnosti a záujem na bezproblémovom vyšetrowaní). Zásah bol nevyhnutný, keď sa ním skúmal prípadný vznik nových väzobných dôvodov či iných skutočností súvisiacich s obvinením sťažovateľa a priebehom vyšetrowania.

49. Prokurátor špeciálnej prokuratúry žiadosť sťažovateľa z 29. marca 2021 vybavil upovedomením z 11. októbra 2021, preto nemohlo byť porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Právne závery prokurátora nie sú arbitrárne a sú výrazom autonómneho prokurátorského rozhodovania. Nebol daný žiaden dôvod na prijatie prokurátorských opatrení, keďže v čase podania žiadosti už korešpondencia sťažovateľa bola v dispozícii adresátov a sťažovateľ mohol s adresátmi realizovať aj osobný kontakt. Nemohlo dôjsť ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď na uvedenú situáciu sa toto právo *rationae materiae* nevzťahuje. Ústavná sťažnosť sťažovateľa preto nie je opodstatnená.

III.2. Replika sťažovateľa:

50. Sťažovateľ vo svojej replike doručenej 16. júna 2022 k vyjadreniu generálnej prokuratúry uviedol, že generálna prokuratúra potvrdila v prevažnom rozsahu skutkový stav, sporným však zostáva interpretácia právnej úpravy, pod ktorú je potrebné tento skutkový stav subsumovať.

51. Generálna prokuratúra tvrdí, že orgány činné v trestnom konaní boli k zásahu do základných práv sťažovateľa oprávnené, keďže neexistuje explicitná právna úprava, ktorá by takýto zásah vylučovala. Uvedený výklad právnej úpravy považuje sťažovateľ za chybný a je v rozpore s ústavným príkazom v čl. 2 ods. 2 ústavy. Neobstojí preto argumentácia, že príslušné orgány boli pri absencii právnej úpravy oprávnené na zásah do korešpondencie sťažovateľa.

52. Argumentácia odporcu neobstojí aj z toho hľadiska, že v predmetnej veci existuje relevantná právna úprava (predovšetkým čl. 16, čl. 19, čl. 22 ústavy, § 196, § 197 Trestného zákona, § 11 až § 16 Občianskeho zákonníka, § 10 zákona č. 324/2011 Z. z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, čl. 8 dohovoru). Použitím aj metódy teleologického výkladu uvedenej právnej úpravy možno dospieť k záveru, že „*zásah do súkromnej korešpondencie Sťažovateľa je časovo obmedzený na dobu trvania väzby... momentom skončenia väzby zaniklo akékoľvek oprávnenie orgánov verejnej moci do tejto korešpondencie zasahovať (ibaže by bol súčasne daný iný dôvod zásahu do tejto korešpondencie podľa inej právnej úpravy)*“. Jednoznačným v tomto smere je aj § 2a ods. 1 zákona o výkone väzby, podľa ktorého počas výkonu väzby je obvinený obmedzený najmä vo výkone práva... zachovania listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností. Uvedené ustanovenie neprípúšťa, aby štátny orgán po skončení väzobného stíhania obmedzoval kohokoľvek právo na listové tajomstvo. Skončením väzby zaniká aj jej účel, preto „*je nesprávny taký výklad právnej úpravy..., že niektoré opatrenia spojené s výkonom väzby možno uplatňovať aj po jej skončení, ak dôvody na ich uplatnenie boli založené počas trvania väzby*“. Obdobne väzeň, t. j. obvinený vo výkone väzby (v zmysle definície podľa § 1 zákona o výkone väzby), ako špeciálny subjekt – adresát práv a povinností podľa zákona o výkone väzby stráca tento status špeciálneho subjektu práv

a povinností momentom skončenia väzby. Od uvedeného momentu sa voči nemu neviažu práva a povinnosti vyplývajúce zo statusu obvineného vo výkone väzby vrátane obmedzení jeho základných práv a slobôd. Mocenské zásahy do základných práv a slobôd podliehajú limitom podľa čl. 13 ods. 4 ústavy. Skutočnosť, že orgány verejnej moci nedokázali naplniť účel opatrení v čase, keď na to boli oprávnené, nemôže ísť na ťarchu sťažovateľa.

53. Argumentácia odporcu je účelová a obsahuje paradox (protirečenie). Orgány činné v trestnom konaní odopierajú sťažovateľovi akékoľvek procesné práva (vzhľadom na stratu statusu obvineného), na druhej strane argumentujú, že stratou statusu väzňa (obvineného vo výkone väzby) „*nestratil postavenie subjektu povinností s týmto statusom spojených, vrátane povinnosti strpieť zásah do jeho osobnej korešpondencie.*“. Tieto závery vychádzajú z rovnakého predpokladu (zánik špecifikovaného statusu), ale vzájomne sa vylučujú, preto jeden z týchto záverov musí byť nesprávny. Práva a povinnosti vyplývajúce z osobitného statusu osoby buď po zániku tohto osobitného statusu trvajú, alebo nie, nemôžu trvať a súčasne netrvať. Rozdielnosť týchto statusov je pritom irelevantná pre aplikáciu uvedeného všeobecného pravidla.

54. Sťažovateľ sa nestotožňuje s konštatovaním odporcu, že po vykonaní nebol zadržaný ani jeden z jeho listov. Sťažovateľ tvrdí, že na prepravu odovzdal výrazne vyšší počet listov, ako ich orgány činné v trestnom konaní odovzdali adresátom (osobitne maloletým synom sťažovateľa). Sťažovateľ opätovne zdôraznil, že neobstojí téza, že „*pri absencii výslovnej právnej úpravy (teda v prípade tzv. medzery v zákone) boli príslušné orgány oprávnené na zásah do korešpondencie sťažovateľa.*“. Uvedená téza je v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy.

55. K otázke vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu policajta sťažovateľ uvádza, že úlohou prokuratúry je dohliadať na zákonnosť vo všeobecnosti a z úradnej povinnosti (iniciatívne). Bez ohľadu na procesné postavenie sťažovateľa, prokuratúra bola povinná „*dohliadať na zákonnosť postupu príslušných orgánov a v prípade zistenia nezákonnosti zasiahnuť (uplatniť svoju právomoc).* To sa však v danom prípade nestalo a v tom je podstata namietaného neoprávneného zásahu zo strany Odporcu do základných práv a slobôd Sťažovateľa.“. Odporca vo svojom vyjadrení poukazuje na situácie, keď obvinenému bolo vyhovené zrušením rozhodnutia *ex offio*, preto je bezpredmetné, že sa nevyhovelo jeho sťažnosti. Situácia sťažovateľa je odlišná, keďže cieľ sledovaný sťažovateľom nebol dosiahnutý ani na základe jeho iniciatívy a ani z úradnej moci.

56. Argumentáciu odporcu možno vyjadriť tak, že „*príslušný orgán niečo urobil (čokoľvek), takže vlastne uplatnil svoju právomoc, a to riadne.*“. Uvedenú argumentáciu nemožno akceptovať. Argumentom *ad absurdum* by bolo možné dospieť k záveru, že akékoľvek konanie súdu bez meritórneho rozhodnutia by vlastne predstavovalo riadne uplatnenie súdnej právomoci. V tomto smere je relevantný už spomenutý argumentačný paradox. Ak sťažovateľovi zanikol status väzňa a z neho vyplývajúca povinnosť strpieť rôzne obmedzenia (vrátane kontroly osobnej korešpondencie), zaniklo aj tejto povinnosti korelujúce právo orgánov verejnej moci proti sťažovateľovi tieto obmedzenia uplatňovať.

57. Pri kontrole zákonnosti postupu štátnych orgánov však platí, že je povinnosťou prokuratúry dohliadať na zákonnosť z úradnej moci (aj bez podnetu dotknutej osoby). V takom prípade aj strata statusu obvineného nezabavuje „*príslušné orgány povinnosti konať vo veci tejto osoby zákonne (uplatňovať svoju právomoc riadne), vrátane riadneho výkonu právomoci dozorujúceho prokurátora.*“. Uvedenej veci sa práve sťažovateľ domáha vo svojej veci.

58. Stratou statusu obvineného síce zanikli procesné práva sťažovateľa spojené s týmto statusom, nezanikli však jeho subjektívne práva spojené so statusom človeka a občana, a preto ak došlo postupom alebo nečinnosťou orgánov verejnej moci k zásahu do akýchkoľvek subjektívnych práv sťažovateľa, je povinnosťou príslušného orgánu, ktorý je nadaný právomocou poskytnúť sťažovateľovi ochranu proti takémuto zásahu, svoju právomoc uplatniť a ochranu sťažovateľovi poskytnúť.

59. Sťažovateľ naplnil podmienky § 210 Trestného poriadku, keď ako obvinený v priebehu vyšetrovania žiadal prokurátora o prešetrenie postupu policajta (vyšetrovateľky). Z uvedeného ustanovenia však nevyplýva, že „*sa o podanej žiadosti nemá rozhodnúť po tom, čo procesné podmienky jej podania zanikli. Účelom danej úpravy (teleologický výklad) je odstrániť zistené nedostatky, a to aj vtedy, ak príslušná procesná fáza už zanikla, avšak dôvod na odstránenie nedostatku naďalej trvá.*“. Prokurátor teda nemôže o takto podanej žiadosti nerozhodnúť (neuplatniť svoju právomoc) z dôvodu, že procesné podmienky na jej podanie zanikli, ak súčasne trvá potreba odstránenia zisteného nedostatku (vecné podmienky na rozhodnutie).

60. Nemôže byť na ťarchu sťažovateľa, ak prokurátor nerozhodol o jeho žiadosti včas a súčasne iný orgán (vyšetrovateľka), ktorého sa žiadosť týka, spôsobil zmenu procesnej situácie, čo by malo mať za následok nemožnosť rozhodnutia, hoci oprávnený záujem na rozhodnutí trvá. Rozhodnutiu nebráni ani prerušenie trestného stíhania (§ 229 Trestného poriadku), keďže nejde o úkon prerušeného trestného stíhania, ale o „*rozhodnutie o žiadosti podanej riadne a v čase trvania podmienok na jej podanie a rozhodnutie o nej. Formálne aj materiálne podmienky na podanie žiadosti boli v čase jej podania splnené, takže, ak sa mohlo už v tom momente o žiadosti rozhodnúť, prerušenie trestného stíhania nezavaruje dozorujúceho prokurátora právomoci (a tým aj povinnosti) žiadosť preskúmať a rozhodnúť o nej.*“. Je potrebné zohľadniť aj všeobecnú právnu úpravu dozoru prokuratúry v rámci dohľadu nad zákonnosťou podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

61. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v námietke sťažovateľa, že napadnutým upovedomením špeciálnej prokuratúry a nekonaním špeciálnej prokuratúry boli porušené označené práva podľa ústavy a listiny. Sťažovateľ namieta právne závery špeciálnej prokuratúry vyjadrené v upovedomení. Sťažovateľ namieta, že špeciálna prokuratúra sa nezaoberala jeho sťažnosťou podľa § 210 Trestného poriadku z dôvodu, že stratil status obvineného.

IV.1. Všeobecné ústavnoprávne východiská:

62. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Takým orgánom môžu byť aj orgány prokuratúry. Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, či už prostredníctvom podnetu, alebo opakovaného podnetu podľa zákona o prokuratúre (III. ÚS 558/2017), ktorým môže žiadať, aby prokuratúra

uplatnila svoju právomoc vyplývajúcu z osobitného predpisu, alebo aj podaniami podľa Trestného poriadku, o ktorých sú povinné konať a rozhodnúť orgány prokuratúry.

63. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny teda spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu alebo iného orgánu verejnej moci nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu a inú právnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

64. Ústavný súd už uviedol (I. ÚS 764/2013), že základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny zodpovedá uplatňovanie zásady prednosti ústavne konformného výkladu, ktorý ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 96/07). Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

65. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany orgánov verejnej moci musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (I. ÚS 764/2013).

66. Ústavný súd nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné,

a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07, I. ÚS 183/2019).

67. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného v interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05).

68. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva orgánom verejnej moci má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď orgán verejnej moci urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu a inú právnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu orgánom verejnej moci by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým upovedomením a nekonaním špeciálnej prokuratúry o žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021:

69. V prípade namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poukazuje na to, že tento článok sa týka iba rozhodnutí súdov rozhodujúcich o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania pred súdom (III. ÚS 206/06, III. ÚS 2/09, II. ÚS 494/2014). Navyše ústavný súd podotýka, že širší štandard ochrany práv oproti čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého namietané porušenie je predmetom prieskumu ústavným súdom v nasledujúcich bodoch tohto odôvodnenia. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovел (bod 3 výroku tohto nálezu).

70. Špeciálna prokuratúra v napadnutom upovedomení uviedla, že o dosiaľ nevybavených podaniach sťažovateľa podaných do 31. augusta 2021 (t. j. do zrušenia obvinenia sťažovateľovi) „nie je ďalej možné konať“. Podania urobené do 31. augusta 2021 obhajcami sťažovateľa v jeho mene boli urobené v čase, keď mal sťažovateľ postavenie obvineného, teda „*disponoval právami obvineného v zmysle príslušných ustanovení Tr. por. – čiže mal aj postavenie subjektu trestného konania.*“. Vzhľadom na to, že sťažovateľ nemá žiadne procesné postavenie a ani postavenie subjektu trestného konania, a napriek tomu, že podania do 31. augusta 2021 «*boli urobené síce v čase, keď bol na takéto podanie oprávnený, avšak v súčasnosti je už trestné stíhanie vedené len vo fáze „vo veci“.* Po vyššie citovanom rozhodnutí generálneho prokurátora SR nie je teda [sťažovateľ] osobou s procesnými oprávneniami a povinnosťami v tomto trestnom konaní, a teda

ani osobou s právnym nárokom na to, aby sa orgány činné v trestnom konaní jeho podaniami urobenými ešte pred dňom 31. 08. 2021 zaoberali.» Vybavením podaní sťažovateľa by podľa špeciálnej prokuratúry došlo k porušeniu § 34 a § 69 Trestného poriadku, keďže informácie zo spisu by boli v rámci vybavenia podaní poskytnuté osobe, ktorá nemá k nemu prístup a v uvedenom konaní nemá žiadne procesné oprávnenia a povinnosti.

71. Špeciálna prokuratúra v napadnutom upovedomení vyjadrila právny názor, že nemá povinnosť konať o žiadosti sťažovateľa podľa § 210 Trestného poriadku, keďže v čase konania a rozhodovania o tejto žiadosti sťažovateľ už stratil postavenie obvineného, a tým aj nárok, aby sa jeho podaním špeciálna prokuratúra ďalej zaoberala, a to aj napriek tomu, že v čase podania žiadosti sťažovateľ bol v postavení obvineného. Ústavne neutržateľný je v tejto súvislosti postup špeciálnej prokuratúry poznačený nedostatkom včasnosti jej rozhodovania už v období, keď sťažovateľ obvineným bol.

72. Podľa § 210 Trestného poriadku obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť. Už z uvedeného znenia je zrejmé, že uvedené oprávnenie sa viaže na podanie žiadosti v tomto prípade obvineného, ku ktorej podaniu v relevantnom čase sťažovateľom v postavení obvineného aj došlo. Sťažovateľ však ešte pred podaním žiadosti zaslal vyšetrovateľke 5. januára 2021 žiadosť o zefektívnenie svojho styku s maloletými synmi, na ktorú vyšetrovateľka nereagovala, následne 22. februára 2021 sťažovateľ zaslal vyšetrovateľke druhú žiadosť o bezodkladné zabezpečenie doručenia svojej korešpondencie aj vzhľadom na prepustenie z väzby, kde sa domáhal rešpektovania listového tajomstva a nevykonania kontroly pri listoch, ktoré neboli podrobené kontrole do prepustenia z väzby, a domáhal sa tiež upustenia od protiprávneho zadržovania korešpondencie. Ani na túto žiadosť vyšetrovateľka nereagovala. Sťažovateľ následne zaslal vyšetrovateľke 24. marca 2021 tretiu opakovanú žiadosť a keď vyšetrovateľka nereagovala ani po uplynutí ďalších troch mesiacov, sťažovateľ podal 29. marca 2021 prokurátorovi žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku. Následne vyšetrovateľka zaslala sťažovateľovi odpoveď 16. apríla 2021, v ktorej uviedla, že pri kontrole pošty v čase kolúznej väzby sťažovateľa postupovala v súlade so zákonom o výkone väzby, pričom pošta bola vybavovaná priebežne a bola vybavená všetka predložená korešpondencia. Sťažovateľ svoje námietky formuloval v podaní z 12. mája 2021, pričom tvrdil, že vyšetrovateľka nereagovala na jeho pôvodné námietky.

73. Podľa vyjadrenia generálnej prokuratúry „Dňa 11. júna 2021 a 28. júna 2021 predložila vyšetrovateľka svoje stanovisko a ďalšie podklady (evidenciu korešpondencie ústavu na výkon väzby a vyšetrovateľky, uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 205/2021, žiadosť o zaslanie výpisu z prichádzajúcej, odchádzajúcej korešpondencie a výpis telefonických hovorov sťažovateľa, žiadosť o poskytnutie informácie ohľadom evidencie prijatej a odoslanej korešpondencie v režime kolúznej väzby, prehľad návštev sťažovateľa, žiadosti obhajkyne sťažovateľa a ďalšie písomnosti o komunikácii medzi sťažovateľom a vyšetrovateľkou). Následne prokurátor špeciálnej prokuratúry obhajcovi sťažovateľa listom oznámil (okrem iných), že o podaniach podaných obhajcami sťažovateľa v jeho mene do 31. augusta 2021 sa nebude konať“.

74. Ústavný súd podotýka, že už z postupu uvedeného v predchádzajúcich bodoch tohto odôvodnenia je zrejmé, že napriek žiadostiam sťažovateľa adresovaným vyšetrovatelke vzhľadom na ich časový sled a postup vyšetrovatelky nie je možné konštatovať, že došlo k predloženiu žiadosti zo strany vyšetrovatelky prokurátorovi „bez meškania“, ako to má na mysli § 210 Trestného poriadku. Napriek tomu že (tá istá) žiadosť z 29. marca 2021 bola sťažovateľom daná na vedomie aj priamo prokurátorovi, ktorý bol povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť, tento tak urobil až po tom, ako sťažovateľ prestal byť obvineným. Podľa úpravy Trestného poriadku prokurátor je povinný v rámci prokurátorského dozoru nad prípravným konaním, ale aj na základe žiadosti osôb uvedených v § 210 označeného zákona odstraňovať nezákonnosti a nesprávnosti v postupe policajta. Ak prokurátor zistí, že žiadosť je odôvodnená, odstráni zistené nedostatky buď sám, alebo dá na to pokyn policajtovi. Žiadateľa o spôsobe vybavenia podnetu prokurátor písomne upovedomí. Keďže prokurátor je povinný pri prieskume postupu policajta dbať aj o jeho včasnosť podľa všeobecných zásad trestného konania, ani on sám pri vykonávaní prieskumu nemôže postupovať prietáhovo. Vzhľadom na popísaný postup špeciálnej prokuratúry, keď prokurátor na žiadosť sťažovateľa, ktorá bola v jeho dispozícii od 29. marca 2021, reagoval až upovedomením z 11. októbra 2021, sa prokurátor sám dostal do „postavenia mimo hry“ vo vzťahu k preskúmaniu postupu vyšetrovatelky, ktorý mohol účinne vykonať do 31. augusta 2021, teda v čase, keď ešte sťažovateľ bol obvineným. Ešte vtedy prokurátor mohol a mal prijať adekvátne opatrenia za predpokladu, že by bol riadne a včas konal. Uvedená skutočnosť nemôže byť na úkor žiadateľa, a to aj vzhľadom na konšteláciu vzťahu orgánov prípravného konania generujúcu postavenie prokurátora voči policajtovi so záväzným procesným vplyvom. Neobstojí ani obrana prokuratúry, že konanie vyšetrovatelky bolo predmetom posúdenia úradom inšpekčnej služby, pretože táto skutočnosť priamy a reálny hmotnoprávny ani procesný dopad na žiadosť sťažovateľa o preskúmanie postupu policajta a na poskytnutie ochrany jeho základných práv nemala.

75. Ústavný súd na doplnenie uvádza, že nespochybňuje právny názor špeciálnej prokuratúry o strate procesného postavenia obvineného, čo môže odôvodňovať záver, že je už bez právneho významu zaoberať sa podaním dotknutej osoby uskutočneným ešte v jej predošlom procesnom postavení. Tento právny záver však nemožno vnímať paušálne tak, že automatickým dôsledkom straty postavenia obvineného je aj zánik povinnosti orgánov činných v trestnom konaní zaoberať sa takým podaním a prijať potrebné a účinné opatrenia smerujúce proti porušovaniu základných práv dotknutej osoby, ak by ich porušovanie pretrvávalo, čo je vždy potrebné skúmať individuálne, a to bez ohľadu na zánik potreby odpovedať bývalému obvinenému, resp. odpovedať mu vecne (špeciálna prokuratúra v napadnutom upovedomení konštatovala, že sa podaniami sťažovateľa nebude zaoberať vzhľadom na stratu postavenia obvineného).

76. Relevantné je však predovšetkým to, že žiadosť sťažovateľa z 29. marca 2021 sa týkala spôsobu vykonania kontroly jeho korešpondencie vyšetrovatelkou v čase po jeho prepustení z kolúznež väzby 7. januára 2021. Sťažovateľ tvrdil, že vyšetrovatelka zadržovala viacero listov adresovaných sťažovateľovi, resp. listov sťažovateľa adresovaných rôznym adresátom aj po 7. januári 2021, pričom tieto listy boli prepustené na doručenie príslušným adresátom až po vykonaní ich kontroly vyšetrovatelkou. Žiadosť sťažovateľa sa bezprostredne týka práva na nedotknuteľnosť osoby a súkromia (čl. 16 ods. 1 ústavy), zasahovania do sféry súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 ústavy), listového tajomstva (čl. 22 ústavy) a práva na rešpektovanie súkromného

a rodinného života a korešpondencie (čl. 8 ods. 1 dohovoru). Tieto práva sú viazané na každú fyzickú osobu, pričom vo výkone osobitne kolúznej väzby dochádza k modifikovanému výkonu týchto práv. Zjavne tu teda nejde o práva a právne postavenie, ktoré by bolo výlučne viazané na procesné postavenie obvineného, keď zánik postavenia obvineného opätovne navracia nerušený spôsob výkonu týchto práv, avšak relevantnou zmenou pri ich výkone je už strata statusu väzobne stíhaného obvineného, resp. strata statusu obvineného stíhaného v kolúznej väzbe (pozri záverečné body tohto odôvodnenia), a preto bol daný právny záujem na dôslednom preskúmaní zásahu do týchto práv už po prepustení sťažovateľa z väzby vylučujúci nekonanie, resp. oneskorené konanie prokurátora o jeho žiadosti o preskúmanie postupu policajta, ktoré vyústilo po strate (aj) postavenia obvineného do odpovede len formálne konštatujúcej, že sťažovateľ už obvineným nie je. V tom je aj podstata ústavným súdom zisteného porušenia sťažovateľových práv, keď porušenie základného práva na inú právnu ochranu konzumuje, resp. procesne pokrýva aj skôr označené práva hmotnej povahy (vyslovenie jeho porušenia je kontextuálne charakteru trestného konania a vzhľadom na aktuálnu právnu a faktickú situáciu postačujúce).

77. Generálna prokuratúra vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedla, že špeciálna prokuratúra oznámila sťažovateľovi v napadnutom upovedomení, že nemá nárok na to, aby sa špeciálna prokuratúra zaoberala jeho žiadosťou, napriek tomuto oznámeniu sa však jeho žiadosťou zaoberala a keďže v uvedenom čase bola už všetka korešpondencia sťažovateľa skontrolovaná a prepustená na doručenie príslušným adresátom, nebol dôvod na prijatie žiadneho opatrenia. Ústavný súd súhlasí so stanoviskom generálnej prokuratúry v tom, že aj po zániku postavenia obvineného existuje povinnosť prokuratúry preskúmať jeho žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku na prijatie eventuálne potrebných opatrení (pozri bod 75 tohto odôvodnenia). Zároveň však neexistuje ústavne relevantný dôvod na ospravedlnenie pasívneho postoja, resp. tomu zodpovedajúceho postupu špeciálnej prokuratúry už (a práve) po podaní predmetnej žiadosti, teda ešte aj počas trestného stíhania sťažovateľa ako obvineného.

78. Vzhľadom na už uvedené zistenia je potrebné považovať postup špeciálnej prokuratúry, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého upovedomenia vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021, za ústavne neakceptovateľný, porušujúci jeho právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny (bod 1 výroku tohto nálezu). Vydaniu napadnutého upovedomenia totiž predchádzalo nekonanie o žiadosti sťažovateľa o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku v relevantnom čase (nie jeho zavinením), keď jeho obvinenie bolo ešte aktuálne. To je umocnené okolnosťou, že na podanie tohto účinného prostriedku nápravy bol odkázaný uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 205/2021-17 z 11. mája 2021, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť sťažovateľa z 27. apríla 2021 pre nedostatok jeho právomoci práve z dôvodu, že ochrany svojich práv sa mal domáhať práve postupom podľa § 210 Trestného poriadku. Napriek tomu, že tak sťažovateľ urobil, ochrany ním namietaného porušenia práv zo strany špeciálnej prokuratúry sa v relevantnom čase nedočkal.

79. To sa netýka napadnutého upovedomenia, ktoré už bolo mechanickým odrazom skoršieho nekonania špeciálnej prokuratúry, avšak porušenie sťažovateľových práv samo osebe nespôsobilo, a preto vo vzťahu k nemu ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd, ako bolo vysvetlené, nespochybňuje podstatu upovedomenia špeciálnej prokuratúry reflektujúcu zánik procesného postavenia sťažovateľa ako obvineného, porušenie jeho práv vidí v skoršom (včasnom) nekonaní tohto orgánu verejnej moci.

80. Tým je podmienené aj rozhodovanie o otázke vrátenia veci na ďalšie konanie, navyše v situácii vecne zodpovedajúcej tomu, že kritická korešpondencia už bola skontrolovaná a doručená. Ústavný súd preto nevyhovel ústavnej sťažnosti v jej časti, v ktorej sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd osobitným výrokom prikázal špeciálnej prokuratúre konať a rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021 (bod 3 výroku tohto nálezu).

81. Ústavný súd podotýka, že preskúmanie porušenia iných článkov ústavy a dohovoru vo vzťahu k špeciálnej prokuratúre zo strany ústavného súdu nebolo v zmysle zásady *ne ultra petitem* možné, pretože sťažovateľ sa (v petite) domáhal preskúmania porušenia svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru len vo vzťahu k národnej kriminálnej agentúre v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-72/NKA-BA2-2019 (kde bola ústavná sťažnosť proti tomuto porušovateľovi ústavným súdom pri predbežnom prerokovaní odmietnutá) a vo vzťahu k špeciálnej prokuratúre namietal „len“ porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k čomu sa však vyjadruje bod 76 tohto odôvodnenia v jeho závere.

82. Ústavný súd ako ochranca ústavnosti nad rámec uvedeného ako *obiter dictum* vo vzťahu k námietke sťažovateľa o zákonnosti a ústavnosti kontroly jeho korešpondencie po 7. januári 2021 považuje za vhodné pripomenúť špeciálnej prokuratúre (ako aj generálnej prokuratúre), že orgány prokuratúry musia dôsledne postupovať v súlade s ústavným princípom vyjadreným v čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Absenciu explicitnej právnej úpravy nemožno považovať za základ pre zásah do základných práv a slobôd. Aj ESLP konštatoval, že zásah, ktorý nie je ustanovený vnútroštátnym právom, nie je v súlade s čl. 8 ods. 2 dohovoru (rozsudok vo veci Demirtepe proti Francúzsku z 21. 12. 1999, body 27 a 28). Relevantný v tejto veci je nepochybne aj ústavný princíp vyjadrený v čl. 13 ods. 2 ústavy, podľa ktorého medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom. Obdobne v prípade viacerých možných výkladov relevantnej právnej úpravy sú orgány verejnej moci povinné prijať jej ústavne súladný výklad, teda taký výklad, ktorý zabezpečí plnohodnotnejšie uplatnenie dotknutých základných práv (porovnaj všeobecné ústavnoprávne východiská v časti IV.1 tohto nálezu). Tak to malo byť aj v tomto prípade, pretože ústavný súd nezdieľa názor prezentovaný vyšetrovateľkou a odobrený špeciálnou prokuratúrou. Prokuratúra na jednej strane vo vzťahu k právam sťažovateľa konštatuje „*stratu statusu obvineného, a tým aj stratu jeho práv a povinností, v dôsledku čoho stratil právny nárok, aby sa orgány činné v trestnom konaní s jeho podaniami v postavení obvineného učinými do 31. augusta 2021 zaoberali.*“. Na druhej strane vo vzťahu ku kontrole korešpondencie po prepustení obvineného z väzby (a tým aj zániku relevantného dôvodu kolúzneho väzby, ktorý je zákonným dôvodom kontroly korešpondencie podľa § 20 ods. 3 zákona o výkone väzby) pripúšťa, že právne predpisy neupravujú časové obmedzenie tohto úkonu s tým, že bol prijatý právny záver, že „*po prepustení obvineného z väzby alebo zmene dôvodov väzby obvineného sa už pošta kontrolovať nemá ale len v prípade, že taká korešpondencia bola vyhotovená, resp. daná na prepravu ústavu až po tomto termíne. Dôvodom má byť nevyhnutnosť skúmania, či „práve v čase, keď väzba a jej dôvody trvali, neprišlo obsahom konkrétnej korešpondencie ku tzv. kolúznemu konaniu, príp. k mareniu účelu väzby iným spôsobom, čo by mohlo mať za následok opätovnú zmenu dôvodov väzby, resp. potvrdenie alebo zistenie jej samotných dôvodov.*“. Z uvedených vyjadrení je zřejmé, že zánik statusu obvineného špeciálna prokuratúra spája

so zánikom jeho oprávnení a povinností, na druhej strane zánik relevantného dôvodu väzby spojeného s kontrolou korešpondencie nepovažuje za dôvod na zánik oprávnenia orgánov činných v trestnom konaní kontrolovať korešpondenciu a zánik povinnosti obvineného podrobiť sa kontrole korešpondencie. S týmto záverom ústavný súd nemôže súhlasiť, pretože podľa jeho názoru, práve naopak, korešpondencia má byť skontrolovaná počas trvania kolúznej väzby a keď sa tak nestalo, má byť prepustená bez kontroly, pretože na obvineného už režim (kolúznej) väzby (ani predpisy súvisiace s kolúznou väzbou, resp. väzbou celkovo) momentom zániku príslušného dôvodu väzby (resp. celkovo väzby) nedopadá a dochádza tak k porušovaniu jeho práv. Ak by po prepustení obvineného z väzby na slobodu bol daný záujem orgánov činných v trestnom konaní na ďalšej kontrole korešpondencie (ako uvádza špeciálna prokuratúra) z dôvodov, aby „*neprišlo obsahom konkrétnej korešpondencie ku tzv. kolúznemu konaniu, príp. k mareniu účelu väzby iným spôsobom, čo by mohlo mať za následok opätovnú zmenu dôvodov väzby, resp. potvrdenie alebo zistenie jej samotných dôvodov*“, pretrvával by taký záujem aj po zastavení trestného stíhania alebo po zrušení uznesenia o vznesení obvinenia, a to aj v tom smere, že bývalý obvinený by mohol byť znovu obvinený v predchádzajúcom rozsahu alebo z niečoho iného. Taká úvaha je v princípe možná, avšak v režime zákonných kritérií je irelevantná.

83. Pokiaľ podľa § 20 ods. 3 zákona o výkone väzby korešpondenciu prijíma a odosiela prostredníctvom orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu „obvinený v kolúznej väzbe“, je taký status obvineného, ktorý určuje svojim rozhodnutím súd, kritériom vzniku a zániku oprávnenia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu kontrolovať korešpondenciu obvineného. Ak bola korešpondencia popísaným spôsobom obvineným prijatá alebo odovzdaná na odoslanie, nezodpovedá ústavne konformnému (čl. 2 ods. 2 ústavy) výkladu zákona, aby príslušný orgán činný v trestnom konaní alebo súd pokračoval v kontrole korešpondencie v situácii, keď už nie je splnený zákonný predpoklad na samotný základ a účel takého postupu (kolúzna väzba dotknutej osoby), ktorý je výlučne a autoritatívne určený súdnym rozhodnutím. Nahliadanie do korešpondencie podľa § 20 ods. 3 zákona o výkone väzby je alternatívnym zákonným režimom, ktorý však nie je viazaný na kolúznu väzbu.

84. Zásah špeciálnej prokuratúry na základe záveru uvedeného v predchádzajúcom bode nebol možný, pretože konala s omeškaním a k zvažovaniu potrebného opatrenia sa dostala až v čase, keď už jeho vykonanie nebolo reálne v dôsledku odoslania kritickej korešpondencie, a preto bol jej oneskorený postup porušením práv sťažovateľa bez priamej príčinnej súvislosti s nesprávnym, resp. ústavne nekonformným právnym názorom generálnej prokuratúry na riešenie predmetnej otázky.

V.

Trovy konania

85. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v sume 707,05 eur.

86. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi priznal trovy právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti, replika sťažovateľa zo 16. júna 2022) podľa § 13a

ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Pri dvoch úkonoch právnej služby ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky) a pri jednom úkone právnej služby ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2022 v sume 193,50 eur a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za jeden úkon právnej služby za rok 2022 v sume 11,63 eur, čo spolu predstavuje sumu 589,21 eur. Vychádzajúc zo zistenia, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty (priložené osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty), uvedená suma bola zvýšená o túto daň vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov o sumu 117,84 eur. Náhrada trov konania takto predstavuje sumu 707,05 eur (bod 2 výroku tohto nálezu).

87. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je špeciálna prokuratúra povinná uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu